

**UCHWAŁA NR XXVI/200/2014
RADY GMINY SOKOŁY**

z dnia 8 kwietnia 2014 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokóły na lata
2014-2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, poz. 645, poz. 1318, z 2014 r. poz. 379) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, poz. 509) uchwała się co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokóły na lata 2014-2023, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sokóły.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Hanna Maria Kurzyna

Załącznik
do Uchwały XXVI/200/2014
Rady Gminy Sokoły
z dnia 8 kwietnia 2014 r.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokoły na lata 2014 – 2023

ROZDZIAŁ I

CEL TWORZENIA STRATEGII

Ustawa o pomocy społecznej określa szczegółowo zadania, które przypisane są do realizacji gminie. Do zadań o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Zgodnie z zadaniami zawartymi w ustawie, jakie zostały nałożone na organy administracji samorządowej zalecając jednocześnie partnerską współpracę z organizacjami społecznymi, pozarządowymi, Kościołem katolickim, osobami fizycznymi i prawnymi opracowano powyższy dokument na lata 2014 – 2023.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie.

Mówiąc o Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej działających na terenie w podejmowaniu działań dla poprawy warunków w zaspokajaniu potrzeb wybranych kategorii osób i rodzin.

Założenia niniejszej Strategii wyznaczają główne kierunki działania, ale nie stanowią zamkniętego dokumentu, co oznacza, że w toku realizacji celów strategicznych mogą pojawiać się nowe obszary problemowe i nowe działania, których zapis wprowadzi się w dokumencie.

Żyjemy w czasach gwałtownych przemian społecznych i gospodarczych. W obliczu takiej sytuacji wiele ludzi nie potrafi znaleźć dla siebie miejsca, co w rezultacie może wyzwać różne relacje, agresję bądź bezsilność. Szybkie tempo zachodzących zmian powoduje pogorszenie warunków bytowych rodzin zwiększając sferę ubóstwa, gdyż nie wszyscy potrafią dostosować się do nowej rzeczywistości. Głównym więc zadaniem gminy z zakresu pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin, które z różnych powodów między innymi: bezrobocia, niepełnosprawności, choroby, bezradności, wszelkich istniejących uzależnień itp. nie radzą sobie z właściwą realizacją swoich funkcji. Adresatem tych działań jest rodzina jako całość, a jej wzmacnianie uznaje się za zasadniczy kierunek przy realizowaniu wszelkich programów wsparcia.

Dlatego też głównym warunkiem opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest rozpoznanie istniejących potrzeb na terenie gminy oraz własnych zasobów i możliwości w ich zaspokojeniu.

Analizując istniejące problemy społeczne, wyodrębniono obszary zagrożeń, wokół których winny skupiać się działania pomocy społecznej, mianowicie: głównym celem strategicznym jaki postawiono jest wsparcie osób, rodzin oraz pomoc o charakterze profilaktycznym w prawidłowym ich funkcjonowaniu, usamodzielnianiu się oraz rozwiązywaniu pojawiających się problemów do umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka i zarazem prowadzących do życiowego usamodzielnienia się oraz ich integracji ze środowiskiem.

Uważa się, iż postawiony cel może być zrealizowany poprzez wyodrębnienie głównych kierunków działania w prowadzonej polityce społecznej na terenie gminy Sokoły, do których należy zaliczyć:

1. Utworzenie całego systemu działań wspierających funkcjonowanie rodzin z grup szczególnego ryzyka.
2. Identyfikowanie przyczyn ubóstwa i czynników powodujących korzystanie z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej.
3. Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym dysfunkcjami ze szczególnym uwzględnieniem bezrobocia.
4. Integracja osób niepełnosprawnych.
5. Pomoc ludziom starszym.

ROZDZIAŁ II CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Podstawowe informacje o gminie.

Gmina Sokoły znajduje się w zachodnim obszarze funkcjonalnym województwa podlaskiego. Położona jest w jego środkowej części. Powierzchnia gminy mieści się w granicach mezoregionu Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, a także częściowo w granicach Doliny Górnej Narwi. Jest jedną z dziewięciu gmin tworzących powiat wysokomazowiecki. Sąsiaduje z następującymi gminami:

- z kierunku północno – wschodniego – Choroszcz,
- z kierunku wschodniego – Łapy,
- z kierunku południowego – Poświętne i Nowe Piekuty,
- z kierunku zachodniego – Wysokie Mazowieckie i Kulesze Kościelne,
- z kierunku północno – zachodniego – Kobylin Borzymy.

Powierzchnia gminy wynosi 156 km². W jej granicach znajduje się 49 sołectw:

W granicach gminy Sokoły znajduje się 730 hektarów Narwiańskiego Parku Narodowego, co stanowi 4,69% powierzchni ogólnej całej gminy. W jego obrębie znalazły się bagienne grunty wsi Jeńki i Waniewo, leżące w bezpośrednim sąsiedztwie Narwi. Dolina rzeki w niewielkim stopniu została przekształcona przez człowieka, zatem charakteryzuje się wysokim stopniem naturalności. Rozległe rozlewiska porośnięte bogatą roślinnością wodną i szuwarem trzcinowym występują w wielu miejscach, stanowiąc tym samym o wyjątkowych walorach przyrodniczych tego obszaru. Szczególne walory przyrodnicze gminy zwiększa wpisana do rejestru pomników przyrody, licząca 21 drzew aleja lipowa, mieszcząca się we wsi Krzyżewo. Główną rzeką przecinającą teren gminy jest Narew, której zlewnia na odcinku północno-wschodnim wyznacza granice administracyjną gminy. Jej nieuregulowane koryto rzeczne stanowi przyczynę występowania w okresie roztopów wiosennych rocznych wylewów na rozległe tereny terasy zalewowej. Wśród dopływów Narwi należy wymienić Ślinę oraz Awisę.

Przez teren gminy nie przebiegają żadne drogi krajowe ani międzynarodowe, co nadaje układowi drogowemu charakter lokalny. Jednakże odległość od drogi krajowej Warszawa – Białystok wynosi osiem kilometrów, co pozwala na dogodne włączenie się do krajowego układu komunikacyjnego.

Podstawowymi drogami na terenie gminy są dwa odcinki dróg wojewódzkich. Pierwszy stanowi część drogi wojewódzkiej nr 678 Wysokie Mazowieckie – Białystok. Jego długość w granicach gminy wynosi około 9 km. Drugi jest częścią drogi nr 671 Sokoły – Jezewo Stare i dalej w kierunku Knyszyna, o długości około 8 km. Łączna długość dróg powiatowych wynosi około 78,5 km. Żadna z nich nie posiada szczególnego charakteru, zatem mogą być traktowane jako główne drogi lokalne. Funkcję uzupełniającą wobec systemu komunikacyjnego pełnią główne drogi gminne.

2. Działalność władz samorządowych.

a) Rada Gminy

Organem uchwałodawczym gminy jest Rada Gminy, której działalność jest jawna. Jawność działania obejmuje w szczególności prawo obywateli do uzyskania informacji, wstępu na sesje Rady Gminy i posiedzenia jej komisji a także dostępu do dokumentów wynikających z wykonywania zadań publicznych, w tym protokołów posiedzeń organów gminy. Kadencja Rady Gminy trwa 4 lata licząc od dnia wyboru. W skład rady wchodzi 15 radnych. Rada Gminy wybiera ze swego grona przewodniczącego, zastępcę wiceprzewodniczącego oraz komisje.

Rada Gminy obraduje na sesjach zwoływanych przez Przewodniczącego Rady lub zastępcę wiceprzewodniczącego. Sesje zwoływane są w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.

b) Wójt

Organem wykonawczym gminy jest Wójt. Wójt wykonuje uchwały Rady i zadania Gminy określone w przepisach prawa. Wójt składa Radzie na każdej sesji sprawozdanie ze swej działalności w okresie między sesjami. Wójt kieruje bieżącymi sprawami gminy i reprezentuje ją na zewnątrz. Zadania wykonuje przy pomocy pracowników Urzędu Gminy. Wójt jest kierownikiem Urzędu i zwierzchnikiem służbowym pracowników Urzędu i kierowników gminnych jednostek organizacyjnych. Wydaje decyzje administracyjne w sprawach w zakresie administracji publicznej.

Wójt rozstrzyga w formie zarządzeń wszystkie sprawy należące do jego kompetencji wynikające z ustawy i przepisów wykonawczych i w granicach uprawnień ustawowych.

c) Sołectwa

2011 2012 2013

W skład gminy Sokoły wchodzi następujące sołectwa:

	Liczba osób		
Bruszewo	351	349	342
Bruszewo Borkowizna	25	25	24
Bujny	91	86	87
Chomice	67	65	66
Czajki	124	123	120
Drągi	103	101	101
Dworaki Pikaty	67	69	71
Dworaki Stański	90	89	93
Idźki Młynowskie	79	80	77
Idźki Średnie	59	56	56

Idźki Wykno	49	55	57
Jabłonowo Kąty	78	78	80
Jabłonowo Wypychy	45	44	43
Jamiołki Godzieby	62	66	64
Jamiołki Kowale	76	75	74
Jamiołki Piotrowięta	140	140	133
Jamiołki Świetliki	27	26	26
Jeńki	409	407	409
Kowalewszczyzna	191	183	184
Kowalewszczyzna Folwark	108	106	106
Kruszewo Brodowo	201	205	205
Kruszewo Głąby	41	41	37
Kruszewo Wypychy	108	106	108
Krzyżewo	167	166	161
Mojsiki	90	87	85
Noski Śnietne	87	86	91
Nowe Racibory	240	242	235
Perki Bujenki	34	34	32
Perki Franki	67	68	67
Perki Karpie	61	59	59
Perki Lachy	57	56	52
Perki Mazowsze	61	59	59
Perki Wypychy	64	65	65
Pęzy	36	34	32
Porośl Kije	83	80	78
Roszki Leśne	31	32	33
Roszki Chrzczony	31	31	34
Roszki Sączki	46	48	47
Roszki Ziemaki	105	104	101

Rzące	104	102	100
Sokoły	1518	1525	1505
Stare Racibory	34	34	30
Stare Truskolasy	60	53	55
Truskolasy Lachy	108	109	112
Truskolasy Niwisko	67	66	66
Truskolasy Olszyna	97	95	100
Truskolasy Wola	42	40	40
Waniewo	136	136	132

3. Gminne jednostki organizacyjne.

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołach
- 2) Biblioteka Publiczna Gminy Sokoły.
- 3) Zespół Szkół w Sokołach.
- 4) Szkoła Podstawowa w Bruszewie
- 5) Szkoła Podstawowa w Kowalewszczyźnie.

4. Mieszkańcy gminy.

1) Sytuacja demograficzna.

Sytuacja demograficzna w okresie 2011 – 2013 r. przedstawia się następująco:

Liczba mieszkańców w wieku	2011	2012	2013
0 – 2	184	186	192
3	68	63	62
4 – 5	128	137	131
6	69	64	65
7	48	69	64
8 - 12	272	262	263
13 – 15	221	201	202
16 – 17	176	158	150
18	93	100	76
19 - 65	3676	3669	3676
> 65	361	350	335
> 60	721	729	719
Ogółem	6018	5986	5934

W ciągu ostatnich 3 lat zauważalna jest zmniejszająca się liczba mieszkańców.
W okresie 2011 – 2013 zanotowano następującą liczbę urodzeń i zgonów:

Rok	Urodzeni	Zgony
2011	67	74
2012	71	87
2013	64	90

Powyższa tabela świadczy o występującym niekorzystnym zjawisku, jakim jest ujemny przyrost naturalny.

2) Zatrudnienie i tendencje migracyjne.

Z przedstawionej statystyki ludności na lata 2011 – 2013 wynika, iż liczba ludności corocznie maleje i wynosi:

2011 - 6.018

2012 - 5986

2013 - 5934

Decydujące znaczenie dla przyszłych zmian w liczbie ludności gminy Sokoły jest ujemny przyrost naturalny oraz migracje szczególnie młodszego pokolenia.

Wielkość migracji w dalszym okresie zależeć będzie przede wszystkim od możliwości rozwoju zatrudnienia na terenie gminy, co również wpłynie na przyrost naturalny.

5. Gminna infrastruktura.

	2011	2012	2013
Liczba mieszkań w zasobie gminy	37	37	37
Liczba przedszkoli lub innych form wychowania przedszkolnego	1	1	1
Liczba szkół podstawowych	3	3	3
Liczba szkół gimnazjalnych	1	1	1
Liczba szkół ponadgimnazjalnych	2	2	1
Liczba bibliotek publicznych	1	1	1
Liczba domów kultury	1	1	1

Liczba obiektów sportowych	1	1	1
Liczba boisk przyszkolnych	4	4	4
Liczba podstawowych zespołów opieki zdrowotnej	1	1	1

6. Oświata i wychowanie.

Sieć placówek oświaty na terenie gminy latach 2011/2012/2013 przedstawiała się w sposób następujący:

Szkoła	Liczba oddziałów			Liczba uczniów		
	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2011/2012	2012/2013	2013/2014
1. Zespół Szkół w Sokołach						
1) Gimnazjum	10	9	9	209	182	193
2) Szkoła Podstawowa	15	15	16	320	318	323
3) Punkt Przedszkolny w Sokołach	2	2	2	50	50	50
2. Szkoła Podstawowa w Bruszewie	5	5	5	63	64	58
3. Szkoła Podstawowa w Kowalewsczyźnie przekazana przez gminę do prowadzenia Stowarzyszeniu	4	4	4	40	41	36

7. Ochrona zdrowia.

Zadania podstawowej opieki zdrowotnej realizuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sokołach. W placówce zatrudnionych jest 3 lekarzy, do obsługi zatrudnione są 4 pielęgniarki, w tym 2 środowiskowe. W placówce znajduje się również gabinet stomatologiczny.

8. Pomoc społeczna.

1) Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Sokoły realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołach. Podstawowym celem i zadaniem Ośrodka jest prowadzenie działań z zakresu pomocy społecznej na rzecz wspólnoty samorządowej gminy Sokoły mającej na celu umożliwienie rodzinom i osobom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości i uprawnienia, przede wszystkim poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zakres działania Ośrodka określają ustawy oraz akty wykonawcze ustaw, uchwały Rady Gminy oraz Zarządzenia Wójta Gminy Sokoły.

Ośrodek realizuje zadania własne i zlecone. Do podstawowych zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokołach należy wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, realizacja rządowych programów pomocy społecznej.

Powyższe zadania reguluje w szczególności ustawa o pomocy społecznej.

Poza głównym wymienionym zadaniem realizuje również zadanie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach funkcjonującego zespołu interdyscyplinarnego, zadania gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie i innych zadań wynikających z innych ustaw.

Ponadto przekazane zostało do realizacji zadanie z zakresu przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych, zadania wynikającego z Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inne zadania wynikające z upoważnień lub przepisów prawa.

Realizując powyższe zadania Ośrodek współpracuje na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi. Współpraca odbywa się na zasadzie pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa.

Ośrodek zgodnie z zapisem zawartym w uchwalonym Statucie może również przyjmować dary rzeczowe i przekazywać je osobom potrzebującym.

Ośrodek Pomocy Społecznej nadzoruje działania prowadzone w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punktu Konsultacyjnego.

2) Lokalny Zespół Interdyscyplinarny.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy powołany został interdyscyplinarny oraz określone zostały szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

Głównym zadaniem Zespołu są:

- 1) integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład zespołu,
- 2) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Sokoły,

- 3) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- 4) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- 6) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Zespół współpracuje z następującymi podmiotami:

- 1) Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sokołach,
- 2) Komisariatem Policji w Sokołach,
- 3) Zespołem Szkół w Sokołach,
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokołach,
- 5) Kuratorami przy Sądzie Rejonowym w Wysokiem Mazowieckiem,
- 6) Ochroną zdrowia – lekarzem rodzinnym,
- 7) Organizacjami pozarządowymi.

3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Mając na uwadze, iż jednym z najważniejszych problemów w gminie jest nadużywanie alkoholu wraz z towarzyszącymi negatywnymi konsekwencjami tego zjawiska uznając, iż życie mieszkańców w trzeźwości jest niezbędnym warunkiem moralnego i materialnego dobra społeczności gminnej powołana została Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu prowadzenia działalności profilaktycznej i naprawczej.

Głównym zadaniem Komisji jest:

- 1) udział w przygotowaniu corocznego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- 2) podejmowanie działań zmierzających do spowodowania poddania się leczeniu
- 3) odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu,
- 4) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co do
- 5) zgodności lokalizacji punktów sprzedaży,
- 6) współpraca z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 7) kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi,
- 8) kontrola zasad prowadzenia reklamy napojów alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracuje z:

- 1) Posterunkiem Policji,
- 2) Prokuraturą i Sądem w Wysokiem Mazowieckiem,
- 3) Poradnią Zdrowia Psychicznego w Wysokiem Mazowieckiem,
- 4) Klubem Rodzin Abstynenckich „Łabędź”,
- 5) Dyrektorami Szkół działających na terenie gminy.

4) Punkt konsultacyjny.

Punkt Konsultacyjny powstał szczególnie z myślą o osobach, które posiadają problem alkoholowy, osoby współuzależnione oraz członkowie ich rodzin.

W punkcie zatrudniony jest psycholog, który posiada zdobyte kwalifikacje zarówno z osobami uzależnionymi, jak również innymi osobami z istniejącymi dysfunkcjami udzielając porad zgodnie z Kodeksem Etycznym zawodu psychologa.

Udzielane porady dostosowywane są do potrzeb klienta mające na celu zdiagnozowanie potrzeb klienta, zrozumienie przez niego problemu, z powodu to którego przychodzi do specjalisty, jego wpływu na ten problem oraz rozpoznania czynników potrzebnych do dokonania zmiany. Ma na celu również zaplanowanie konkretnych kroków, które służą poradzeniu sobie z problemem przedstawionym przez klienta, wspieranie klienta, wspomaganie rozwoju cech sprzyjających poradzeniu sobie w aktualnej trudności, w sytuacji psychologicznego kryzysu klienta.

Głównym celem postawionym przez Punkt Konsultacyjny jest:

- motywowanie i informowanie o możliwości podjęcia leczenia,
- udzielanie wsparcia w trakcie leczenia i po jego zakończeniu,
- udzielanie pomocy osobom współuzależnionym (członkom rodzin, bliskim, pozostającym w bezpośrednich interakcjach z osobą uzależnioną),
- rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwości uzyskania pomocy i jej powstrzymywanie,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc i kompetencji poszczególnych służb i instytucji, które mogą włączyć się w systemową i długofalową pomoc.

9. Gospodarka lokalna.

1) Struktura podstawowych branż na terenie gminy.

Gmina Sokoły jest gminą rolniczą. Ta klasyfikacja wynika z przeznaczenia gruntów oraz podstawowych rodzajów działalności jakimi zajmują się w większości mieszkańcy gminy.

Powierzchnia użytków rolnych wynosi 10851 ha. W gospodarstwach dominują zasiewy zbóż i kukurydzy, a głównymi kierunkami produkcji zwierzęcej jest hodowla bydła mlecznego.

Oprócz dominującego w gminie Sokoły sektora rolniczego, jej mieszkańcy znajdują zatrudnienie w oświacie, administracji samorządowej, handlu i usługach oraz innych prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

Działalność gospodarczą na terenie gminy prowadzi ogółem 227 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz 3 jednostki spółdzielcze (Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, Spółdzielnia Kółek Rolniczych i Bank Spółdzielczy).

Do wiodących zakładów produkcyjnych i usługowych należą: Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, Spółdzielnia Kółek Rolniczych, Bank Spółdzielczy, Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Krzyżewie oraz Niepubliczny Zakład Pielęgnacyjno Opiekuńczy „Podlasie” w Dworakach Staśkach. Na terenie gminy funkcjonują trzy Szkoły Podstawowe, Zespół Szkół w Sokołach (obejmujący punkt przedszkolny, szkołę podstawową i gimnazjum) oraz Zespół Szkół Rolniczych w Krzyżewie.

Ponadto dla osób niepełnosprawnych utworzone zostały Warsztaty Terapii Zajęciowej w Starych Raciborach oraz Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Perkach Karpiach.

10. Bezrobocie.

Bezrobocie jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Utrata pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej - prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Bezrobocie powoduje zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna - ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet.

Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu, frustracji, które powodują sięganie po alkohol, co wśród bezrobotnych staje się zjawiskiem masowym.

Na poziomie 2012-2013 zauważany jest wzrost bezrobocia na terenie gminy z 227 osób do 249 osób zaewidencjonowanych w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy.

11. Rola i zadania gminy Sokoły w sferze pomocy społecznej.

Gmina Sokoły pełni rolę adresata zadań własnych i zleconych pomocy społecznej, współdziała z niepaństwowymi podmiotami w celu realizowania niektórych potrzeb społeczności gminy. Rolą samorządu jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności każdego mieszkańca i każdej rodziny zamieszkującej na jej terytorium. By móc temu sprostać gmina jest zobowiązana do zapewnienia w swoim budżecie odpowiednich środków na realizację pomocy i zapewnienie dostatecznie wykwalifikowanych kadr. Gminie zagwarantowana została samodzielność w podejmowaniu decyzji o przeznaczeniu środków na realizację zadań własnych w zakresie pomocy społecznej. Korzystając z tej swobody gmina w coraz większym stopniu może prowadzić własną politykę pomocy społecznej podejmując np. decyzje o zatrudnieniu odpowiednich specjalistów, o zmianie struktury udzielanych świadczeń, otwarciu ośrodka terapii lub punktu konsultacyjnego.

Przesłankami lokalnej polityki społecznej są głównie szybkość reakcji podmiotów na ujawniające się problemy mieszkańców gminy, trafne rozpoznawanie sytuacji pojedynczych osób i rodzin, lepsze wykorzystywanie własnego potencjału z uwzględnieniem lokalnej specyfiki przy formułowaniu diagnozy społecznej.

Najważniejszymi zadaniami gminy Sokoły są : zwalczanie ubóstwa i innych negatywnych skutków długotrwałego bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, niepełnosprawności lub długotrwałej

ciężkiej choroby. Obok zapewnienia świadczeń materialnych istotnym zadaniem jest stworzenie takich możliwości, które pozwolą określonym środowiskom zachować samodzielność życiową i ekonomiczną oraz będą sprzyjały integracji społecznej między tymi środowiskami a społecznością lokalną.

Do pierwszej kategorii zadań w zakresie pomocy społecznej należy zaliczyć te, które stanowią bezwzględne minimum ludzkiej egzystencji, a więc jedzenie, ubranie, schronienie. Gmina jest zobowiązana zapewnić każdej osobie tego pozbawionej jeden gorący posiłek, ubranie a także miejsce do spania. Należy przy tym dodać, że gmina ma również obowiązek sprawienia pogrzebu osobom samotnym i bezdomnym.

Kolejną grupą ważnych zadań są to zadania związane z wypłacaniem różnego rodzaju świadczeń finansowych (zasiłki celowe, zasiłki okresowe, zasiłki stałe), oraz zasiłki na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi. Jednakże warto zwrócić tutaj uwagę, że pomoc gminy nie może ograniczać się do pomocy materialnej tj. rzeczowej i finansowej. Powinny to być działania mające na celu pomoc rodzinom w samodzielnym rozwiązywaniu spraw i motywowanie oraz zachęcanie do przyjmowania aktywnej postawy wobec wyzwań życiowych.

Ważnym zadaniem gminy jest pomoc w organizacji życia ludzi starych w społeczności lokalnej.

Gmina Sokoły realizując zadania z zakresu pomocy społecznej zobligowana została do określonych działań planistycznych, programowych i sprawozdawczych.

W związku z tym opracowuje i realizuje gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych, która uwzględnia programy pomocy społecznej, profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja rodzin i poszczególnych osób z grup szczególnego ryzyka.

Wszystkie zadania, jakie ma do wykonania gmina Sokoły wyrażają właściwie pewne minimum bezpieczeństwa socjalnego, które powinna zapewnić swoim mieszkańcom wspólnota samorządowa. Ich wykonanie oraz zapewnienie środków na ten cel jest obowiązkiem gminy.

Pomoc społeczna została umiejscowiona na szczeblu lokalnym, ponieważ tutaj łatwiej dostrzega się problemy osób i grup ludzi, przez co można udzielić celowej i indywidualnej pomocy. Gdy powstał w Polsce samorząd lokalny miano nadzieję, że poznanie potrzeb będzie trafniejsze i zwiększy się skuteczność przyznawanych świadczeń.

Warto przy tym zauważyć, że zadania a właściwie powodzenie ich realizacji zależą nie tylko od chęci i możliwości najmniejszej wspólnoty samorządowej ale także od tych, do których ta pomoc zostaje kierowana.

Gmina Sokoły wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej za pośrednictwem jednostki organizacyjnej jaką jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołach.

Zasady funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokołach reguluje szereg ustaw a w szczególności ustawa o pomocy społecznej.

Zadaniem Ośrodka jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Ośrodek realizuje określone ustawą o pomocy społecznej zadania w zakresie pomocy społecznej zlecone gminie i zadania własne gminy, w tym o charakterze obowiązkowym.

Uczestniczy także w realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o

dłużnikach alimentacyjnych, ustawy o przemocy w rodzinie, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej a także w zakresie udzielania pomocy psychologicznej i prawnej z udziałem psychologa bądź radcy prawnego. Ośrodek dokonuje rozeznania potrzeb społecznych i na tej podstawie diagnozuje oraz rozwiązuje problemy społeczne.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołach udziela swoim klientom pomocy w następujących formach:

- 1) pomoc finansowa,
- 2) pomoc w formie dożywiania,
- 3) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób psychicznie chorych (w przypadku dzieci),
- 4) pomoc rzeczowa (święteczne paczki żywnościowe, wyprawki, opał, żywność pochodząca ze środków UE),
- 5) poradnictwo prawne (porady radcy prawnego),
- 6) poradnictwo psychologiczne (porady psychologa),
- 7) pomoc w formie pracy socjalnej.

W celu pełnego zaspokojenia potrzeb socjalnych mieszkańców gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołach zawsze może liczyć na współpracę i pomoc ze strony władz lokalnych i samorządu terytorialnego. Wspólnym celem jest prawidłowe planowanie i wprowadzenie w życie działań zmierzających do osiągnięcia pożądanych zmian społecznych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołach współdziała z organami i instytucjami, które wspomagają lub uzupełniają działalność Ośrodka w wyrównywaniu różnic społecznych.

Należą do nich:

- 1) Organy samorządu terytorialnego i administracja rządowa,
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem,
- 3) Stowarzyszenie „Pomocy Szansa”,
- 4) Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży,
- 5) służba zdrowia,
- 6) Powiatowy Urząd Pracy w Wysokiem Mazowieckiem,
- 7) Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- 8) Prokuratura Rejonowa w Wysokiem Mazowieckiem,
- 9) Policja w Sokołach,
- 10) Dyrektorzy szkół z terenu gminy Sokoły,
- 11) PKPS w Łomży,
- 12) Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- 13) Parafia Rzymskokatolicka w Sokołach,
- 14) zakłady pracy,
- 15) Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

12. Najczęstsze problemy społeczne mieszkańców gminy Sokoły.

Liczba mieszkańców gminy zmniejsza się. Zmienna liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, ujemny przyrost naturalny oraz migracje powodujące tendencję spadkową mieszkańców. Dlatego też najważniejszym problemem, jest wstrzymanie procesu migracji mieszkańców z terenu gminy. Proces ten spowodowany jest różnymi czynnikami, między innymi:

- niskimi dochodami w rolnictwie,
- brakiem miejsc pracy,
- gorszymi warunkami życia na wsi niż w mieście.

Dużym i znaczącym problemem jest problem ukrytego bezrobocia. Liczba osób w wieku produkcyjnym będzie powiększać się w wyniku przemian strukturalnych w rolnictwie.

Pozostałe problemy to:

- pozostawanie bez pracy znacznego odsetka osób aktywnych zawodowo,
- wzrost bezrobocia wśród młodzieży,
- zjawisko długotrwałego bezrobocia,
- trudności w określeniu kierunków kształcenia zawodowego pod kątem potrzeb lokalnego rynku pracy,
- wzrastająca ilość osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej,
- uzależnienie od alkoholu,
- zaniedbywanie stanu zdrowia ze względu na istniejące sytuacje materialne rodzin.

Niemal wszystkie problemy osób korzystających ze wsparcia tutejszego Ośrodka wynikają z tego, że są to osoby „słabe socjalnie”, ponieważ:

- 1) żyją w niskim standardzie,
- 2) posiadają małe potrzeby socjalne i kulturalne,
- 3) wykonują prace w rolnictwie bądź prace o niskich lub średnich kwalifikacjach, związaną z ich przygotowaniem i wykształceniem,
- 4) są skupione na zaspokojeniu najpilniejszych niedostatków,
- 5) wyrażają podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego potrzebę większego bezpieczeństwa materialnego.

Bardzo mało osób, spośród klientów pomocy, zgłasza potrzebę nauczenia radzenia sobie w życiu z trudnościami.

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2011	2012	2013
Ubóstwo	86	86	94
Bezrobocie	45	50	55
Niepelnosprawność	35	30	36
Długotrwała lub ciężka choroba	15	23	20
Bezradność	53	56	61
Alkoholizm	8	11	13
Bezdomność	0	0	1
Opuszczenie Zakładu Karnego	0	0	0

Zdarzenie losowe	0	4	3
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	1	5

13. Wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży.

Gmina Sokoły stworzyła ofertę dla dzieci i młodzieży, którym status społeczno-ekonomiczny ich rodzin nie pozwala na pełny i swobodny rozwój.

Rada Gminy Sokoły uchwaliła „Regulamin przyznawania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Sokoły” (Uchwała Rady Gminy Sokoły Nr XXVII/118/05 z dnia 22 marca 2005 r.). Uczniom przyznawane są stypendia i zasiłki szkolne. Ich wartość uzależniona jest od dochodów rodziny. Stypendia udzielane są w formie:

- 1) całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów:
  - a) udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą, w szczególności: nauki języków obcych, udziału w kursie komputerowym, nauki gry na instrumencie, itp.,
  - b) związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania, w przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych i słuchaczy kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych, a w szczególności:
    - dojazdu do szkół środkami komunikacji publicznej,
    - pobytu w internacie,
    - dożywiania w stołówce,
    - zakupu odzieży i obuwia sportowego,
    - zakupu podręczników i przyborów szkolnych,
- 2) pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności: zakupu podręczników i przyborów szkolnych, odzieży i obuwia sportowego, obuwia na zmianę,
- 3) świadczenia pieniężnego, na zasadach określonych w art. 90d ust. 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm).

Wydatki na stypendia socjalne w gminie Sokoły

Rok szkolny	Transza	Liczba korzystających	Kwota wydatkowana
2011/2012	jesienna	139	42.733,60 zł
2011/2012	wiosenna	133	21.703,10 zł
2012/2013	jesienna	144	21.821,60 zł
2012/2013	wiosenna	147	34.507,20 zł
2013/2014	jesienna	144	21.094,00 zł

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi zamieszkałemu na terenie Gminy Sokoły, który z przyczyn losowych przejściowo znalazł się w trudnej sytuacji materialnej. W ostatnich latach nie wpłynęły do urzędu gminy wnioski o przyznanie zasiłku szkolnego.

14. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Gmina Sokoły realizuje szereg zadań publicznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na podstawie Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi corocznie uchwalanego przez Radę Gminy.

Program określa zasady, zakres i formy współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Celem programu współpracy jest:

- 1) lepsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców poprzez realizację przez organizacje zadań gminy w zakresie wykraczającym poza zadania realizowane przez jednostki gminne lub uzupełniającym te zadania;
- 2) zwiększenie aktywności mieszkańców gminy;
- 3) włączenie organizacji w proces świadczenia usług w sferze publicznej;
- 4) wzmacnianie potencjału organizacji.

Współpraca Gminy Sokoły z organizacjami odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Formy współpracy są następujące:

- 1) zlecenie organizacjom realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie;
- 2) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności;
- 3) konsultowanie z organizacjami projektów aktów normatywnych;
- 4) tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym;
- 5) umowy na wykonywanie inicjatywy lokalnej na zasadach określonych w ustawie;
- 6) umowy partnerstwa zawierane na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241);
- 7) wspieranie szkoleń dla organizacji;
- 8) doradztwo Organizacjom w wypełnianiu dokumentów konkursowych i pozyskiwaniu środków finansowych z poza budżetu Gminy;
- 9) udostępnianie, w miarę posiadanych możliwości, przez Wójta Gminy Sokoły i dyrektorów jednostek organizacyjnych gminy pomieszczeń, środków transportu i innych środków technicznych niezbędnych Organizacjom do realizacji zadań publicznych;
- 10) promowanie wspólnych działań poprzez rozpowszechnianie informacji w prasie, radiu, telewizji i w Internecie;
- 11) sprawowanie patronatu Wójta Gminy Sokoły nad konkursami, fundowanie nagród, promocja konkursów, udział w pracach komisji konkursowych.

Sfera zadań publicznych realizowanych przez Gminę Sokoły we współpracy z organizacjami pozarządowymi obejmuje w szczególności następujące zadania:

Działalność wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych poprzez:

- 1) organizowanie stałych miejsc spotkań mieszkańców, wspieranie inicjatyw lokalnych,
- 2) wspieranie przedsięwzięć integracyjnych, oświatowych, kulturalnych i społecznych organizacji,
- 3) budowanie współpracy organizacji z przedstawicielami organów władzy publicznej odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek,
- 4) podejmowanie działań dla poprawy poszanowania mienia publicznego.

Wspieranie i upowszechnianie promocji zdrowia, kultury fizycznej i sportu, oświaty, kultury i sztuki, a w szczególności:

- 1) organizowanie imprez sportowych i kulturalnych, wspieranie inicjatyw organizacji do tego powołanych, rozwijanie i wspieranie szkolenia sportowego;
- 2) zapewnienie dzieciom i młodzieży oferty spędzania wolnego czasu;
- 3) organizowanie dzieciom wypoczynku letniego i zimowego;
- 4) wyrównywanie szans edukacyjnych;
- 5) integracja środowisk młodzieży i ludzi starszych;
- 6) wspieranie aktywności emerytów, rencistów;
- 7) działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 8) wspieranie i promocja turystyki;
- 9) wspieranie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego.

Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym oraz profilaktyka a w szczególności:

- 1) pomoc osobom uzależnionym od alkoholu i środków psychoaktywnych oraz osobom współuzależnionym;
- 2) ograniczanie dostępu młodzieży do alkoholu, papierosów i środków psychoaktywnych;
- 3) opieka nad dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych,
- 4) popularyzacja wśród dzieci i młodzieży wzorców i postaw zdrowego stylu życia,
- 5) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- 6) wdrażanie programów prozdrowotnych, profilaktyka;
- 7) tworzenie i utrzymywanie punktów konsultacyjnych i ośrodków wsparcia;
- 8) upowszechnianie wiedzy ekologicznej oraz kształtowanie właściwych postaw wobec problemów ochrony środowiska;
- 9) promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa, a w szczególności:
- 10) wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości,
- 11) przeciwdziałanie wykluczeniu zawodowemu i społecznemu, reintegracja zawodowa i społeczna.

W realizacji Programu z organizacjami pozarządowymi uczestniczą:

- 1) Rada Gminy Sokoły - w zakresie wytyczania polityki społecznej i finansowej oraz ustalania priorytetów realizacji zadań publicznych;
- 2) Wójt Gminy - w zakresie przestrzegania zasad współpracy, realizacji zadań publicznych, współpracy z organizacjami w szczególności w formach wskazanych w progra-

- mie, koordynowania współpracy, inicjowania wspólnych przedsięwzięć, doradztwa, utrzymywania bieżących, partnerskich kontaktów Gminy i organizacji;
- 3) gminne jednostki organizacyjne - w zakresie bieżącej współpracy z organizacjami w realizacji zadań statutowych;
  - 4) organizacje przyjmujące do realizacji zadania publiczne.

Cele Programu osiągnęte są w szczególności przez realizację priorytetowych zadań publicznych i stosowanie form współpracy określonych w programie.

W 2013 roku na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej udzielono dotacje z budżetu gminy 2 organizacjom pozarządowym w łącznej wysokości 34.980,00 zł.

Jednym z najczęstszych powodów zaistnienia trudnej sytuacji życiowej w gminie Sokoły w badanych latach 2011-2013 było bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Powyższe dane przedstawia opracowana tabela osób objętych pomocą.

W ciągu każdego roku zgłasza się po pomoc dość duża liczba ludzi długotrwanie chorych z powodu braku środków na leczenie i rehabilitację.

Rzadziej występują problemy związane typowo z alkoholizmem, a także trudności po opuszczeniu zakładu karnego bądź zdarzeń losowych. Bezdomnych na terenie gminy w latach 2011-2012 nie zarejestrowano, natomiast pojawiła się jedna osoba w 2013 roku.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołach obejmuje swym działaniem wszystkie grupy społeczne takie jak: bezrobocie, ubóstwo, bezradność, niepełnosprawność, długotrwała choroba a w końcu patologia społeczna. Wśród beneficjentów znajdują się pojedyncze osoby jak też i całe rodziny, osoby pracujące i nigdzie niemające zatrudnienia, osoby w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, emeryci i renciści, rodziny z dziećmi i bez dzieci, o różnym poziomie dochodów.

ROZDZIAŁ III

KIERUNKI ROZWOJU GMINY

Wizja rozwoju Gminy Sokoły za 10 lat określa obraz takiej gminy, jaką chcieli by widzieć ją mieszkańcy, do czego należy dążyć, jakich działań należy użyć, aby osiągnąć zamierzone cele. Wizję rozwiązywania problemów społecznych określono na podstawie analizy sytuacji społecznej, wyszczególnienia najczęstszych problemów mieszkańców gminy.

Zgodnie z tą wizją uznaje się, iż Gmina zmieni swoje oblicze. Stanie się miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla jej mieszkańców. Wiele osób znajdzie tu pracę. Powstaną nowe miejsca pracy a mieszkańcy zajmujący się pracą w indywidualnych gospodarstwach rolnych osiągną dochody, gwarantujące zabezpieczenie istniejących potrzeb. Poprawią się warunki życia rodzin wielodzietnych, z dziećmi długotrwale chorymi i niepełnosprawnymi w związku z trwałą rozbudową placówek przewidzianych dla osób niepełnosprawnych.. Po wszechnie dostępna będzie pomoc psychologiczna i pedagogiczna. Osoby starsze, niepełnosprawne, ubogie, otoczone zostaną specjalistyczną opieką i będą miały możliwość integracji społecznej. Sami mieszkańcy będą aktywni, otwarci na to, co przyniesie każdy kolejny dzień, będą dbać o swoje otoczenie oraz pielęgnować pozytywne relacje międzyludzkie.

Z powyższych oczekiwań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych należy sformułować nadrzędny cel strategii.

1. CEL STRATEGICZNY.

Wsparcie osób i rodzin oraz pomoc o charakterze profilaktycznym w prawidłowym ich funkcjonowaniu, usamodzielnianiu oraz rozwiązywaniu pojawiających się problemów.

2. CELE OPERACYJNE.

- 1) Utworzenie całego systemu działań wspierających funkcjonowanie rodzin z grup szczególnego ryzyka.
- 2) Identyfikowanie przyczyn ubóstwa i czynników powodujących korzystanie z pomocy ośrodka pomocy społecznej.
- 3) Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym dysfunkcjami ze szczególnym uwzględnieniem bezrobocia.
- 4) Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.
- 5) Pomoc ludziom starszym.

CEL OPERACYJNY Nr 1

Utworzenie całego systemu działań wspierających funkcjonowanie rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Diagnoza:

Wspieranie rodzin z grup szczególnego ryzyka jest zjawiskiem przybierającym coraz większe rozmiary, które można zaobserwować niemal na każdym kroku. Dotyczy to osób, rodzin bądź grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (ubóstwo materialne),
- zostają dotknięte niekorzystnymi procesami społecznymi,

- nie zostały wyposażone w kapitał życiowy umożliwiający im normalną pozycję społeczną,
- odpowiedni poziom kwalifikacji, wejście na rynek pracy, założenie rodziny, co dodatkowo
- utrudnia dostosowywanie się do zmieniających warunków społecznych i ekonomicznych,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych ze
- względu na zaistnienie niesprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby bądź innych cech indywidualnych,
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób np. przemocy, która bardzo się rozwija przybierając coraz to większe rozmiary.

Cele szczegółowe

Stworzenie oferty pomocy socjalnej, psychologicznej i prawnej dla rodzin z grupy podwyższonego ryzyka – współpraca z instytucjami.

Podjęte działania:

1. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i innymi
2. dysfunkcjami oraz członków ich rodzin, prowadzenie specjalistycznego poradnictwa
3. rodzinnego – psychologicznego.
4. Prowadzenie dożywiania uczniów szkół podstawowych, gimnazjum i ponadgimnazjalnych.
5. Prowadzenie działalności świetlicy szkolnej (w tym dożywianie dzieci).
6. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy, powiatu i
7. województwa, zajmującymi się powyższymi zadaniami.

Oczekiwane efekty:

1. Ułatwienie dostępu do informacji z zakresu uzależnień, ich negatywnych konsekwencji na przyszłe życie.
2. Pomoc psychologiczna rodzinom będącym w kryzysie, niewydolnym wychowawczo, patologicznym.
3. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
4. Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży niedożywionych z terenu gminy.
5. Łatwiejszy dostęp do specjalistów celem uzyskania odpowiednich, specjalistycznych form pomocy.

Czas realizacji: Zadania stałe

Podmioty realizujące:

- 1) Samorząd Gminy.
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej.
- 3) GKRPA.
- 4) Zespół Szkół w Sokołach.
- 5) Poradnia Zdrowia Psychicznego.

- 6) Sąd Rejonowy.
- 7) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.

Cel operacyjny Nr 2

Identyfikowanie przyczyn ubóstwa i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej.

Diagnoza:

Ubóstwo jest zjawiskiem społecznym polegającym na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Bieda nie jest zjawiskiem nowym, zjawiskiem nowym jest natomiast znaczny jej zasięg.

Prawdopodobieństwo bycia ubogim zwiększają takie czynniki jak bezrobocie w rodzinie (zwłaszcza długotrwałe), wielodzietność, niski poziom wykształcenia, zamieszkiwanie na wsi i w małym mieście.

Bieda (ubóstwo) – to pojęcie opisujące stały brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych.

Bieda stanowi zagrożenie dla realizacji celów lub zadań życiowych.

Z ustalonej analizy sytuacji przez Ośrodek Pomocy Społecznej wynika, iż głównymi powodami i przyczynami korzystania z pomocy społecznej są:

- ubóstwo,
- bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i w prowadzenia gospodarstwa domowego,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba.

Przeciwdziałanie istniejącym problemom społecznym i nowo pojawiającym się wymaga ciągłej diagnozy sytuacji oraz prawidłowego przepływu informacji pomiędzy podmiotami realizującymi zadania.

Podjęte działania:

1. Rozpoznanie głównych przyczyn mających wpływ na trudną sytuację osób i rodzin.
2. Zorganizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
3. Analiza rzeczywistych potrzeb.
4. Dążenie do określenia zapotrzebowania w środki finansowe niezbędne do realizacji zadań
5. wynikających z rozeznanych potrzeb.

Oczekiwane efekty:

1. Odpowiednio wczesne wykorzystanie uzyskanych danych jako źródła informacji w celach profilaktycznych.
2. Udostępnienie mieszkańcom Gminy korzystania z fachowej pomocy prawnej i

3. psychologicznej (za pośrednictwem Punktu Konsultacyjnego bądź porad udzielanych przez radcę prawnego).
4. Rozpoznanie źródła zagrożeń życia społecznego.

Czas realizacji:

Zadania stałe

Podmioty realizujące:

1. Samorząd Gminy;
2. Ośrodek Pomocy Społecznej;
3. GKRPA;
4. Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna;
5. Punkt konsultacyjny – psycholog.

Cel operacyjny Nr 3

Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym dysfunkcjami ze szczególnym uwzględnieniem bezrobocia.

Diagnoza:

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Przez pojęcie bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Jest to szeroka definicja. Natomiast w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoba bezrobotną jest osoba poszukująca zatrudnienia, która:

- ukończyła 18 rok życia (osoba pełnoletnia);
- nie osiągnęła wieku emerytalnego;
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP;
- jest zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie lub jej pobyty może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”.

Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obraz patologii społecznej.

Długotrwałe bezrobocie to pozostawanie bez pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy.

Główną przyczyną bezrobocia jest niewystarczająca dynamika w tworzeniu nowych miejsc pracy czy wyuczona bezradność w jej poszukiwaniu.

Bezrobocie w ostatnim okresie czasu kształtowało się następująco:

Liczba bezrobotnych na dzień 30.06.2012 wynosiła ogółem 227 osób bezrobotnych, w tym 97 kobiet, natomiast na dzień 30 czerwiec 2013 było 249 osób bezrobotnych, w tym 102 kobiety.

Stwierdzić należy, iż długotrwałe pozostawanie bez pracy wpływa negatywnie na poczucie własnej wartości. Głównym skutkiem pozostawania bez pracy są pojawiające się problemy finansowe wielu rodzin, które nie są w stanie we własnym zakresie rozwiązać istniejących problemów.

Podjęte działania:

1. Pobudzanie własnej aktywności i rodziny.
2. Wsparcie rodzin w prawidłowym jej funkcjonowaniu, usamodzielnianiu oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów.
3. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
4. Zatrudnianie absolwentów i stażystów.
5. Przeciwdziałanie trwałemu bezrobociu.
6. Zapewnianie dzieciom z rodzin w trudnej sytuacji bytowej ciepłego posiłku w szkole oraz podstawowych pomocy naukowych.

Oczekiwane efekty:

1. Umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych.
2. Zapobieganie zjawisku bezradności społecznej i patologiom społecznym.
3. Ograniczanie liczby osób korzystających z pomocy.
4. Aktywizacja osób długotrwałe bezrobotnych.

Czas realizacji:

Zadanie stałe

Podmioty realizujące

1. Samorząd Gminy;
2. Ośrodek Pomocy Społecznej;
3. Powiatowy Urząd Pracy w Wysokiem Mazowieckiem.

Cel operacyjny Nr 4

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Diagnoza

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny i psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji.

W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne mają prawo do normalnego funkcjonowania w środowisku. Niepełnosprawność czy długotrwała choroba powoduje, że osoby te borykają się z wieloma problemami takimi jak: brak środków finansowych na leczenie bądź rehabilitację.

Osoby chore są często zniechęcone, pozostawione same sobie, często z powodu braku środków finansowych lub innych przyczyn rezygnują z wizyt lekarskich, wykupu leków, których nie są w stanie ze swoich środków zabezpieczyć, czy zaopatrzenia się w sprzęt ortopedyczny.

Biorąc pod uwagę potrzeby mieszkańców gminy chcąc uniknąć trudności w dotarciu do specjalistów organizuje się badania profilaktyczne na terenie gminy takie jak: badania wzroku, badania mammograficzne itp.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w gminie Sokoły kompleksową opieką objęte są osoby niepełnosprawne. Od 2006 roku w Starych Raciborach funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej, zaś od 2009 roku Perkach Karpiach działa Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy dla dzieci i młodzieży w wieku 3-25 lat oraz Niepubliczny Zakład Pielęgnacyjno Opiekuńczy w Dworakach Staśkach.

Ośrodki te już dziś stanowią doskonale zaplecze specjalistycznej opieki dla mieszkańców Gminy.

Podjęte działania.

1. Ułatwianie dostępu do informacji o programach pomocy dla osób niepełnosprawnych organizowanych przez PEFRON i PCPR.
2. Nauczanie osób niepełnosprawnych w szkołach o charakterze placówek masowych.
3. Prowadzenie działań opiekuńczych wobec osób niepełnosprawnych.
4. Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych i edukacji zdrowotnej społeczeństwa w zakresie promocji zdrowia.
5. Współpraca z PCPR, KRUS w zakresie organizowania turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.
6. Udzielanie wsparcia finansowego zgodnie z obowiązującymi przepisami.
7. Organizowanie imprez integracyjno – kulturalnych.

Oczekiwane efekty:

1. Usprawienie fizyczne i społeczne osób niepełnosprawnych.
2. Włączenie osób niepełnosprawnych do udziału w życiu kulturalnym, korzystanie ze sportu i rekreacji, spędzanie czasu wolnego ze społecznością lokalną powodujące do wzajemnego zintegrowania się.
3. Włączenie osób niepełnosprawnych do udziału w życiu społeczności szkolnej.
4. Zabezpieczenie pomocy medycznej, socjalnej skierowanej do osób niepełnosprawnych.
5. Wzrost społecznej tolerancji w zrozumieniu problemów osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji

Zadanie stałe

Realizatorzy:

1. Samorząd gminy;
2. Ośrodek pomocy Społecznej;
3. Organizacje pozarządowe;
4. Dyrektorzy Szkół;
5. PCPR w Wysokiem Mazowieckiem;
6. Lekarz rodzinny.

Cel operacyjny Nr 5

Pomoc ludziom starszym

Diagnoza:

Problem ludzi starszych występuje głównie wtedy, kiedy są to osoby samotne, schorowane lub niepełnosprawne. Większa część osób starszych z terenu gminy to osoby zamieszkujące z rodzinami i mogące w każdej chwili liczyć na pomoc ze strony najbliższych. W kręgu szczególnej troski i zainteresowania przez nasz Ośrodek pozostają osoby, które są samotne, nie posiadające bliskiej rodziny ani osób stale troszczących się o ich codzienny byt. Takim osobom należy świadczyć pomoc w formie pomocy finansowej i rzeczowej np. opału na zimę. Zdarzają się przypadki, w których świadczona pomoc może okazać się za niewystarczającą formą pomocy, ponieważ niektórzy samotni wymagają całodobowej opieki i pielęgnacji. Muszą, więc zostać umieszczone w domach pomocy społecznej lub zakładach opiekuńczo pielęgnacyjnych dlatego też, uważa się za zasadne utworzenie DPS na terenie gminy.

Część osób starszych utrzymuje się z niskich świadczeń emerytalnych lub rentowych. Przy dużych wydatkach na leki, nie są w stanie pokryć innych, ale ważnych wydatków dnia codziennego. Te kłopoty finansowe w połączeniu ze złym stanem zdrowia nasilają problem osamotnienia i izolacji w środowisku.

Podjęte działania:

1. Współpraca z podmiotami w kierunku utworzenia na terenie gminy Domu Pomocy Społecznej prowadząca do zapewnienia całodobowej opieki osobom starszym, samotnym.
2. Zapewnienie środków w budżecie gminy na pobyt osób starszych w domach pomocy społecznej.
3. Zwiększenie aktywności życiowej ludzi starszych w tym stworzenie warunków do aktywizacji społecznej osób w wieku poprodukcyjnym, a będących jeszcze w pełni sił i zdrowia.

Oczekiwane efekty:

Stworzenie możliwości skorzystania z pomocy w wymienionym obszarze.

Czas realizacji:

Zadanie stałe

Realizatorzy:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem;
- 3) Lekarz rodzinny;
- 4) Samorząd lokalny.

3. Finansowanie strategii.

Gwarancją skuteczności zamierzeń i celów niniejszej strategii jest posiadanie środków finansowych.

Przewidziane źródła finansowania strategii to:

- środki własne gminy,
- dotacje z budżetu państwa,
- środki finansowe pozyskane z zewnątrz, w tym z UE,
- z innych źródeł.

4. Harmonogram realizacji strategii w latach 2014 – 2023.

Lp.	Kierunki działania	Instytucje i podmioty uczestniczące	Okres realizacji	Wskaźniki	Finanse
1.	Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i innymi dysfunkcjami	GKRPA, OPS, LZI, Szkoły	2014-2023	- spotkania raz w miesiącu, - w miarę potrzeb	budżet gminy GKRPA
2.	Prowadzenie dożywiania uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych	OPS Sokoły	2014-2023	- dożywianie w szkołach uczni dla grupy 100 osób w dniach uczęszczania na zajęcia lekcyjne - objęcie pomocą w formie zasiłku celowego na zakup żywności w dniach wolnych od zajęć lekcyjnych	budżet gminy dotacja Wojewody

3.	<p>Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się udzielaniem pomocy socjalnej, prawnej, psychologicznej.</p> <p>Udzielanie informacji o możliwości uzyskania profesjonalnej pomocy w innego rodzaju placówkach, motywowanie osób mających problem z alkoholem do leczenia odwykowego.</p> <p>Zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej, socjalnej osobom potrzebującym</p>	OPS, Sąd, GKRPA, Policja, instytucje pomocowe	2014-2023	<p>- ilość osób potrzebujących wsparcia</p> <p>- ilość udzielonych porad i pomocy</p>	budżet samorządowy, GKRPA
4.	<p>Wsparcie finansowe i rzeczowe dla osób i rodzin dysfunkcyjnych, w tym z istniejącymi uzależnieniami w oparciu o analizę rzeczywistych potrzeb</p>	Urząd Gminy, OPS	2014-2023	Objęcie pomocą rodzin i osób potrzebujących pomocy	budżet gminy, budżet Wojewody
5.	<p>Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy na rzecz zmniejszenia zjawiska bezrobocia poprzez pobudzanie własnej aktywności, wspieranie bezrobotnego w poszukiwaniu pracy, przeciwdziałaniu trwałemu bezrobociu, organizacja szkoleń</p>	OPS, PUP, PCPR	2014-2023	Liczba szkoleń, liczba osób podejmujących zatrudnienie	fundusze pomocowe
6.	<p>Podnoszenie wiedzy i kompetencji osób niepełnosprawnych</p>	OPS PUP PCPR	2014-2023	Liczba szkoleń, ilość osób biorących udział w szkoleniach	fundusze pomocowe PCPR, OPS

ZAKOŃCZENIE

Celem utworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2023 było wskazanie głównych kierunków działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców naszej Gminy.

Niniejsza Strategia wyznacza kierunki działania na nadchodzące lata. Ma ona otwarty charakter ze względu na tempo zachodzących zmian społecznych i gospodarczych. Tym samym może być uzupełniana, jeżeli zajdą okoliczności, które znacząco wpłyną na sytuację mieszkańców Gminy. Przy wyborze realizacji zadań będą brane pod uwagę oczekiwania mieszkańców, nowe uregulowania prawne oraz możliwości związane z pozyskiwaniem funduszy.

Koordinatorem wdrażania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołach przy współpracy z Urzędem Gminy oraz szkołami z terenu Gminy. Strategia nie wyczerpuje wszystkich problemów mieszkańców Gminy oraz działań zmierzających do poprawy życia mieszkańców. Spośród nich wybrane zostały te najważniejsze i najpilniejsze do zrealizowania. Wybór był podyktowany praktycznymi możliwościami kontynuowania działań wcześniej już realizowanych i zahamowanie tempa negatywnych skutków problemów społecznych.

Celem zbadania prawidłowości przebiegu realizacji Strategii zastosowany zostanie instrument w postaci monitoringu. Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja jakościowych oraz ilościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu dostarczenie wszelkich niezbędnych informacji na temat efektywności i skuteczności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Służy ona ocenie a także badaniu sposobu oraz efektywności dochodzenia do zakładanych celów a także poziomowi ich osiągnięcia.

W celu sprawdzenia prawidłowości przebiegu realizacji Strategii odbywać się będą coroczne spotkania mające na celu przeanalizowanie już osiągniętych celów. W skład zespołu koordynującego Strategię będzie wchodził przedstawiciel Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokołach, przedstawiciel Urzędu Gminy a także przedstawiciel Rady Gminy. Istotą oceny zadań będzie prowadzenie stałych obserwacji a także analiza już osiągniętych zadań i celów.